

De uniformen van de Hollandse Brigade in Engelse dienst 1799-1802

In de uniformkunde doet zich vaak het merkwaardige feit voor, dat van troepenonderdelen, die slechts een kort bestaan gehad hebben, naar verhouding vrij veel gegevens bekend zijn. Zo is het ook het geval met de Hollandse Brigade in Engelse dienst, die slechts een drietal jaren bestaan heeft. Opgericht in oktober 1799, was de brigade in 1600 reeds voor een groot deel gekleed en bewapend. In het "Letter book of the Board of General Officers", volume 366, staat het volgende:

27 Jany. "Ré Dutch troops to be taken into pay of Gt. Britain Privates' coat 8 trousers, Chasseurs coat 8 trousers, Pioneers 8 Artillery coat 8 trousers approved. The trousers are the same for all the corps, these of the sergeants being distinguished by the quality. The graat-coats, waistcoats 8 shoes are the same for these troops as for the rest of the Army". Er werd blijkens dit document wel spoed achter gezet om de Brigade zo spoedig mogelijk van kleding te voorzien.

De uniform van de 4 bataljons infanterie bestond uit een rechte schako van het Engelse "stove-pipe" type met aan de voorzijde een zwarte rozetvormige cocarde met knoop. Voorts een schakoplaat van geel koper, die afgeleid was van de gebruikelijke schakoplaat van de Engelse infanterie. In het midden, omgeven door wapen- en vlaggetrofeeën, de kouseband met de woorden: "Honni soit qui mal y pense". In de kouseband in plaats van initialen G.R. die van de Prins van Oranje: P.V.O. Boven het middenstuk de Engelse kroon en er onder een gekroonde staande (Engelse) leeuw.

Op de schako een kort wit pluimpje met een rode basis. Korte blauwe rok met rode kraag, ronde opslagen en voering: de kraag en de pandopslagen wit gebiesd. Op de borst één rij van 7 knopen met lissen van wit galon, waarin een rode streep in de lengte van het galon. Op de opslagen 3 dergelijke lissen. De panden waren, naar Engelse snit, slechts aan de buitenzijde omgeslagen. Blauwe schouderlappen met witte biezen. Het vest was voor alle korpsen wit, de pantalon grijsblauw in zwarte of donkergrijze slobkousen.

Wit, gekruist leerwerk met op de bajonet- of sabelbandelier een ovale geelkoperen plaat met het nummer van het regiment.

De flanker-compagnieën, later verenigd tot flankerbataljons, hadden in plaats van de hierboven beschreven schakoplaat een jagerhoorn van geel koper aan de voorzijde van de schako. Het pluimpje was volgens C. Hamilton Smith groen met rode basis. Zij waren gewapend met een kort geweer of buks met bajonet en met een korte infanteriesabel met geelkoperen gevest.

Of er nog kleine verschillen bestonden in de uniformering van de 4 regimenten is moeilijk uit te maken. Wel zien wij op een primitieve aquarel van een flanker van het 2e regiment, dat het galon de rode streep in de lengte heeft, terwijl een infanterist van het 3e regiment lissen heeft van een galon, voorzien van rode streepjes overdwars.

Verder blijkt de bovengenoemde flanker 2 lissen op de kraag te hebben, de infanterist van het 3e regiment niet. Bovendien hadden de flankers als distinctief een paar blauwe wings op de schouders, versierd met smalle galons.

De officieren droegen (evenals die van de Engelse infanterie) een rok met lange panden met rode kraag, opslagen en borstkleppen. Op deze laatste 8 of 9 zilveren lissen en knopen. Op de kraag aan weerszijden een dergelijke lis, 3 op de opslagen, 2 op de voorpanden onder de borstkleppen, 2 op de zakkleppen.

In Zwitserland wordt nog een originele rok bewaard, die toebehoort heeft aan Johann Florian Pellizari, voormalig officier van de Zwitserse Gardes en kapitein bij de Hollandse Brigade. Hiervan nog de volgende details: De zilveren knopen zijn 2 cm in diameter met een cirkelvormig randje; in het midden zonder verdere emblemen. De lissen zijn 17 mm breed, het galon 8 mm, zodat er tussen nog een rode streep van 1 mm breedte zichtbaar is. De rok werd open gedragen, alleen het bovenste deel van de borstkleppen werd met een zestal haken gesloten. De kraag is van voren 12 cm hoog en van achteren 9,5 cm en wordt met één haak gesloten.

De panden zijn aan beide zijden opgeslagen en bevestigd door een korte zilveren lis op blauw laken. Het bijbehorende hooggesloten vest heeft één rij van 11 halfronde zilveren knopen. Als distinctief werd op de rechterschouder een zilveren epaulet gedragen. De degen met zilveren gevest werd gedragen aan een wit lederen bandelier over de rechterschouder. Op de bandelier een ovale zilveren plaat met de letters P.V.O.

De officieren droegen in grote tenue en buiten dienst een tweepuntige hoed met zwarte cocarde, zilveren lis en witte pluim met rode basis. In kleine of dagelijkse tenue droegen de officieren een korte blauwe rok met rode kraag, opslagen, borstkleppen en voering. Op de schouders rode schouderlappen met wings, afgezet met smalle zilveren galons. De rok werd vaak op de borst dubbel toegeknoopt gedragen met alleen de bovenste 3 knopen los en de borstkleppen teruggeslagen, zodat het rood zichtbaar was. Over de kleding van tamboers en muzikanten is niets bekend; alleen zien wij in de "Gedenkschriften" van W.P. d'Auzon de Boisminart, dat bij de jagers de commando's gegeven werden door hoornsignalen zodat men kan aannemen dat er bij dit onderdeel hoorn- of halvemaanblazers waren.

Verder vermeldt D'Auzon, dat de regimentsmuziek twee maal per week speelde op de promenade achter het slot te Kilkenny in Ierland (December 1800).

De jagers droegen dezelfde schako als de infanterie maar met aan de voorzijde een jagerhoorn van geel koper, de cocarde zat aan de linkerzijde van de schako, waar tevens vangsnieren en kwasten van geel kemelshaar bevestigd waren. De pluim stond aan de voorzijde en was geheel groen.

De rok was van donkergroen laken met zwarte uitmontering, kraag, opslagen en borstkleppen. Op deze laatste 8 gele lissen en knopen, op de opslagen 3 lissen en knopen: Op de schouders zwarte schouderlappen met geelkoperen kettinkjes er op.

Wit vest, van onderen rond gesneden met gele knopen.

Wit gekruist leerwerk met op de bandelier van de hartsvanger een ovale plaat van geel koper zonder versiering.

De bewapening bestond uit een getrokken buks met roodbruine riem en een hartsvanger met geelkoperen gevest in zwarte lederen schede.

Van de officieren zijn 2 tenues bekend.

De grote tenue bestond uit een rok zoals die van de infanterieofficieren, doch van donkergroen laken met zwarte uitmontering en gouden lissen en knopen; gouden epaulet op de rechterschouder. Wit vest en donkergroene pantalon met een gouden galon op de zijnaden en een hongarse knoop van goudgalon op de dijen. Karmijnrode - engelse- sjerp om het middel. Hoed met zwarte cocarde, gouden lis en knoop en groene pluim. In plaats van een degen een kromme sabel met verguld koperen gevest, zwartleren schede met verguld koperen garnituur.

In kleine tenue werd een rok gedragen zonder lissen op de borstkleppen, kraag en opslagen. Op de schouders zwarte schouderlappen en wings met smalle gouden galons. Grijs pantalon

met op de dijen een hongaarse knoop van zwart galon, hierbij werd een schako gedragen met aan de voorzijde een zwarte cocarde met groene pluim en een vergulde jagerhoorn. Vaak werd deze rok zodanig toegeknoopt gedragen, dat de borstkleppen voor het grootste deel bedekt waren, terwijl de bovenste 3 knopen niet gesloten waren en de kleppen omgeslagen waren.

De artillerie en de genie (pioniers) waren als de infanterie gekleed doch met zwarte uitmonstering met witte lissen en knopen. Ook hier had het galon een smalle rade streep in de lengte. De ovale plaat op de bajonetbandelier was hier met een A gemerkt. De pompons op de schako waren zwart met rood. De officieren waren gekleed als die van de infanterie, de lissen en epauletten waren hier van goud.

Dr. F.G. de Wilde